

ЕВОЛЮЦІЙНО-БІОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ПОВЕДІНКИ ЛЮДИНИ

Інформація для студентів

<p>Викладач</p>	<p>Шабанов Дмитро Андрійович, професор кафедри зоології та екології тварин Харківського національного університету імені В.Н.Каразіна, д.б.н.; shabanov@karazin.ua; https://www.facebook.com/d.a.shabanov; +38-050-343-82-73 (Viber, Telegram); https://batrachos.com/</p>
<p>Курс та семестр</p>	<p>II, III; осінній семестр</p>
<p>Факультети</p>	<p>Всі факультети та навчально-наукові інститути</p>
<p>Перелік компетентностей та відповідних результатів навчання, що забезпечує дисципліна</p>	<p>Після засвоєння курсу студенти мають оволодіти наступними компетенціями:</p> <ul style="list-style-type: none"> — розуміти пристосувальне значення поведінки; — аналізувати причинно-наслідкові зв'язки, що пояснюють появу тих або інших поведінкових механізмів, їх пристосувальне значення; — аналізувати репродуктивну, ієрархічну й інші форми поведінки людини, формувати обґрунтовані гіпотези щодо їх обумовленості; — розуміти сучасну проблематику наукових досліджень в галузі етології та еволюційної психології; — користуватися поняттям стратегії для аналізу особливостей розвитку організмів, їх взаємодії з середовищем та поведінки; — сформулювати власне уявлення про рівень добору, на якому формуються спостережувані біологічні феномени; — отримати теоретичні знання, необхідні для аналізу власної поведінки. <p>В цілому засвоєння матеріалів курсу сприятиме здатності студентів досягати їх власних цілей.</p>
<p>Головна ідея курсу</p>	<p>Поведінка людини, і в першу чергу її репродуктивні та ієрархічні аспекти, значною мірою спрямовується неусвідомлюваними вродженими механізмами, що сформовані нашою біологічною еволюцією. Оскільки ці механізми є анахронічними (пристосувальними до такого середовища і способу життя, якими вони були в еволюційному минулому нашого виду), успішна адаптація сучасної людини потребує розуміння цих вроджених механізмів поведінки й коригування їх дії.</p>
<p>Теми аудиторних занять та самостійної роботи</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Пояснювальне значення історичного підходу. Механізми біологічної еволюції. 2. Еволюція еволюції, її головні етапи та фазові переходи. Проблема рівнів добору. 3. Еволюція поведінки тварин. Дарвінові, скіннерові, попперові та грегорієві істоти за Д. Денетом. 4. Поведінковий акт. Гнучкість поведінки. Вроджені механізми поведінки як комплекси вроджених мотивацій. «Демонтаж» інстинктів у людини. 5. Еволюція людини як результат багаторівневого добору. Походження альтруїзму. Сценарії багаторівневого добору.

	<p>6. Конфлікт ознак людини, що сформовані низькорівневим та багаторівневим добром, його прояви на прикладі еволюційно характерних для людини сексуальних систем.</p> <p>7. Норма, як стан ознаки, що підтримується добром. «Індивідуальна норма» і «групова норма». Еволюційна загадка добору, що підтримує облігатну гомосексуальність.</p> <p>8. Поняття стратегії. Ієрархія стратегій за горизонтом планування. Рівновага за Дж. Нешем.</p> <p>9. Соціобіологія і еволюційна психологія про поведінку людини. Поширена критика «біологізаторства». Сфери людської поведінки з найбільшим впливом вроджених мотивацій: репродуктивна (сексуальна і батьківська), харчова та ієрархічна поведінка.</p> <p>10. Походження статевого розмноження і феномену статі.</p> <p>11. Відмінності між жіночими та чоловічими стратегіями. «Триактний» вибір партнера у людини.</p> <p>12. Егалітарні і ієрархічні стосунки. Проблема свободи волі.</p> <p>13. Типи реакції на дію власних вроджених програм: витіснення, підкорення та модифікуючий контроль. Раціоналізація. Ознаки, що можуть свідчити про наявність вродженої компоненти у певній поведінці.</p> <p>14. Шляхи вивчення вродженої поведінки і підтвердження її вродженості. Складність зв'язку між вродженими та набутими ознаками. Можливі шляхи коректування проявів вродженої поведінки.</p> <p>15. Залік.</p> <p>На попередніх перед заліком заняттях частка часту відводиться на повідомлення студентів, що знайомилися з важливими літературними джерелами, та на обговорення цих повідомлень.</p>
<p>Методи контролю результатів навчання</p>	<p>Оцінка за курс складається з трьох компонентів:</p> <ul style="list-style-type: none"> – відвідування занять; – виконання огляду літературного джерела; – відповіді на тест наприкінці курсу.